

Prehistorische landschappen, bewoning, migratie en kansen voor onderzoek in de zuidelijke Noordzee

Luc Amkreutz (Rijksmuseum van Oudheden/National museum of Antiquities, Leiden)

Bjørn Smit (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed/Cultural Heritage Agency of the Netherlands, Amersfoort)

NB
Afb. RMO

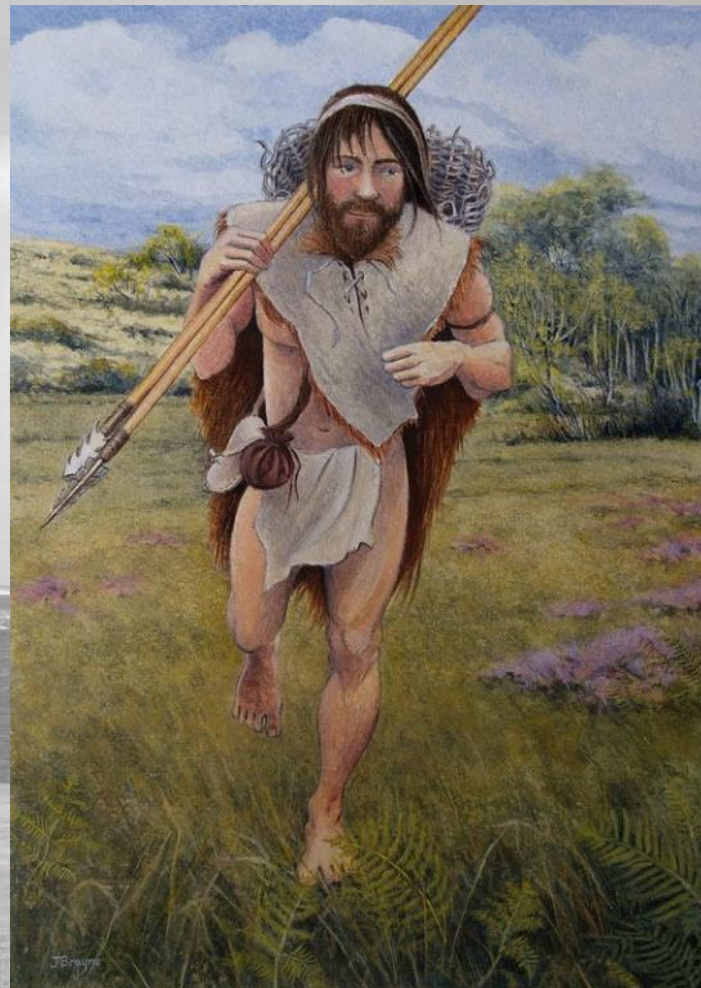
-
- Introductie/Geschiedenis
 - Geologie en vindplaatsen in het algemeen
 - Stand van zaken per periode
 - Paleolithicum
 - Laat Paleolithicum
 - Mesolithicum
 - Neolithicum
 - Waarom van belang?/Kansen voor toekomstig onderzoek

- Leman and Ower Banks harpoon (1931)

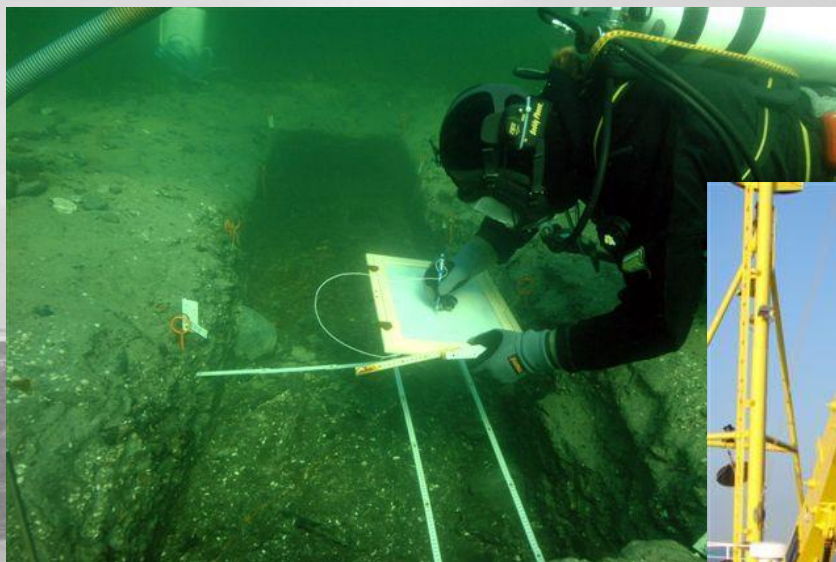

Saalien en Weichselien ijsstijden

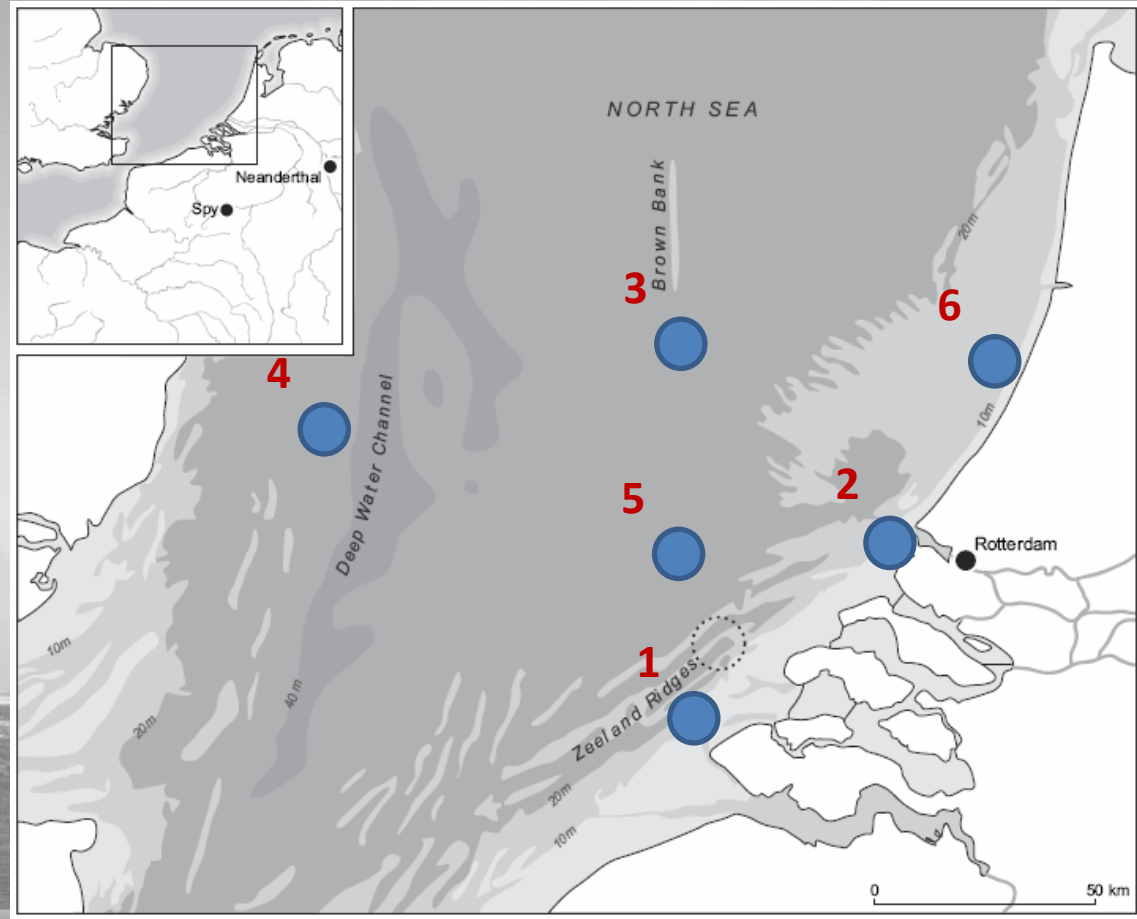

NB
Afbeeldingen Sincos

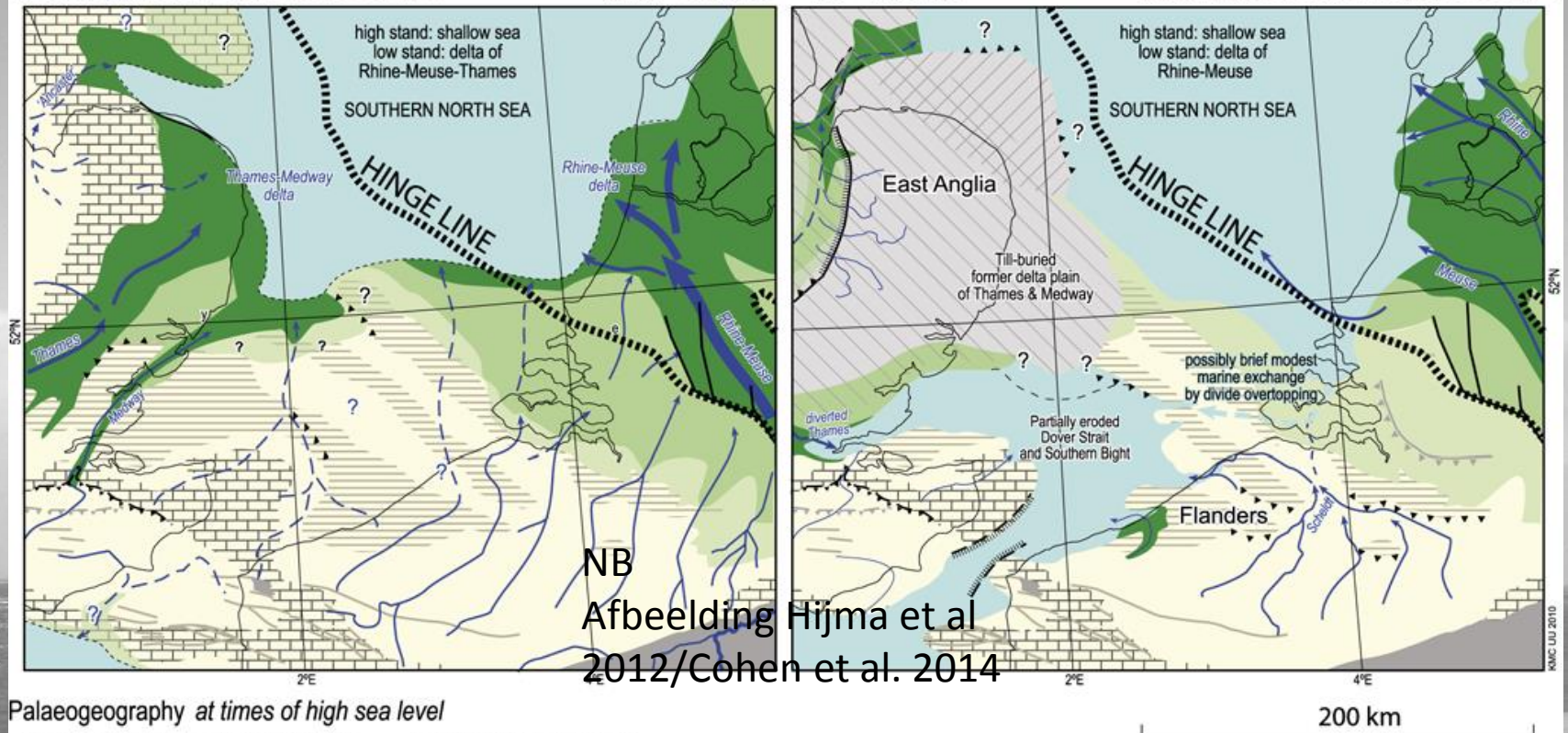

1. Zeelandruggen: Middeldiep, Roompot en Onrust
2. Maasvlakte 1 en 2 en zandmotor
3. Bruine Bank en Stekels
4. Great Yarmouth
5. Eurogeul
6. Stranden general
7. Doggersbank

EARLY MIDDLE PLEISTOCENE

1 Ma - 500 ka

LATE MIDDLE PLEISTOCENE

Palaeogeography at times of high sea level

Valleys, coasts and shallow seas

- Shallow sea and coast
- Active floodplains and deltas
- Relative young terraces
- More ancient terraces

Surrounding landscape

- Never glaciated upland
- Former glaciated upland
- Norwegian-ice till cover
- British-ice till cover (Anglian)

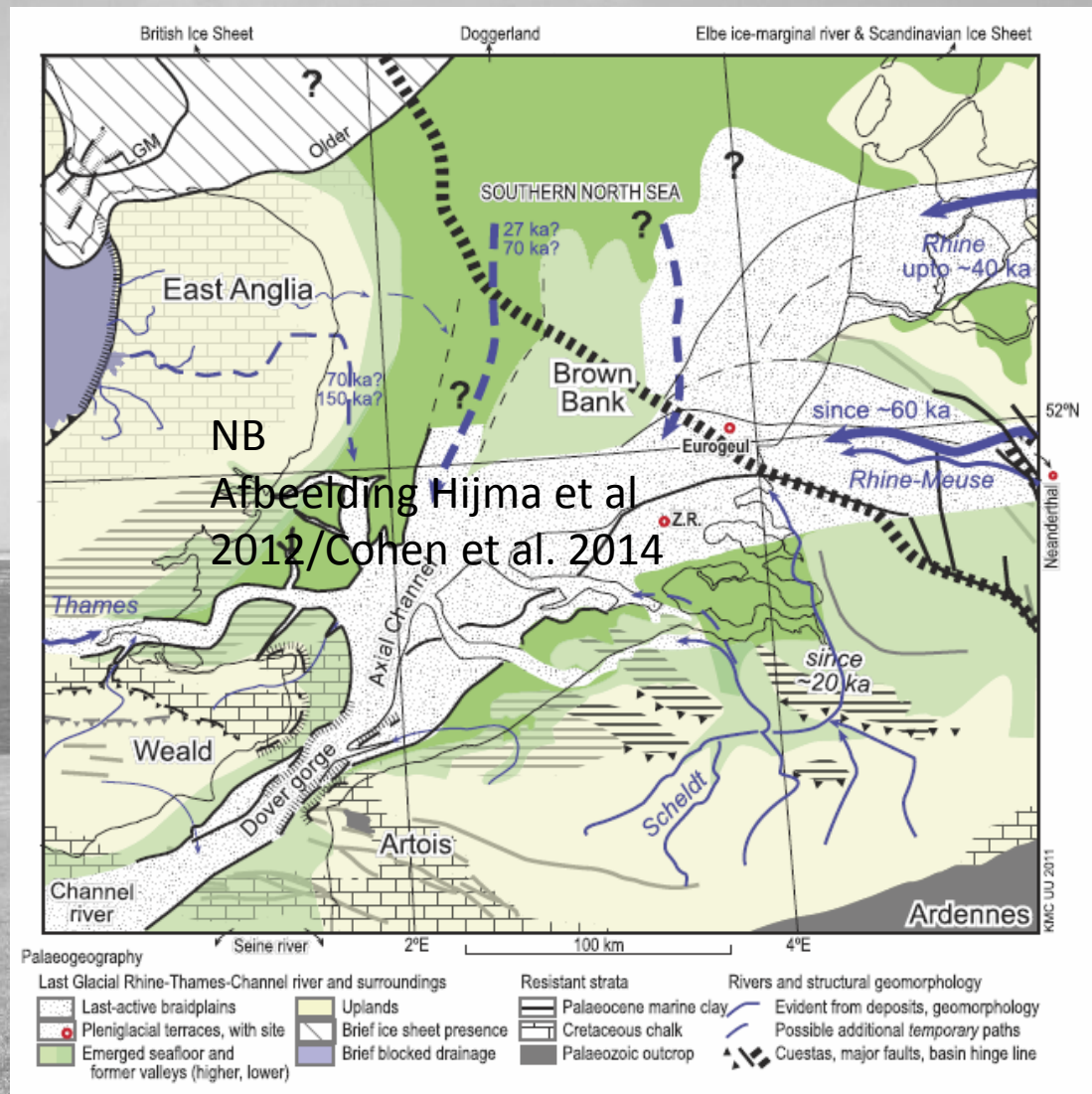
Resistant strata

- Paleocene marine clay
- Cretaceous chalk
- Palaeozoic outcrop

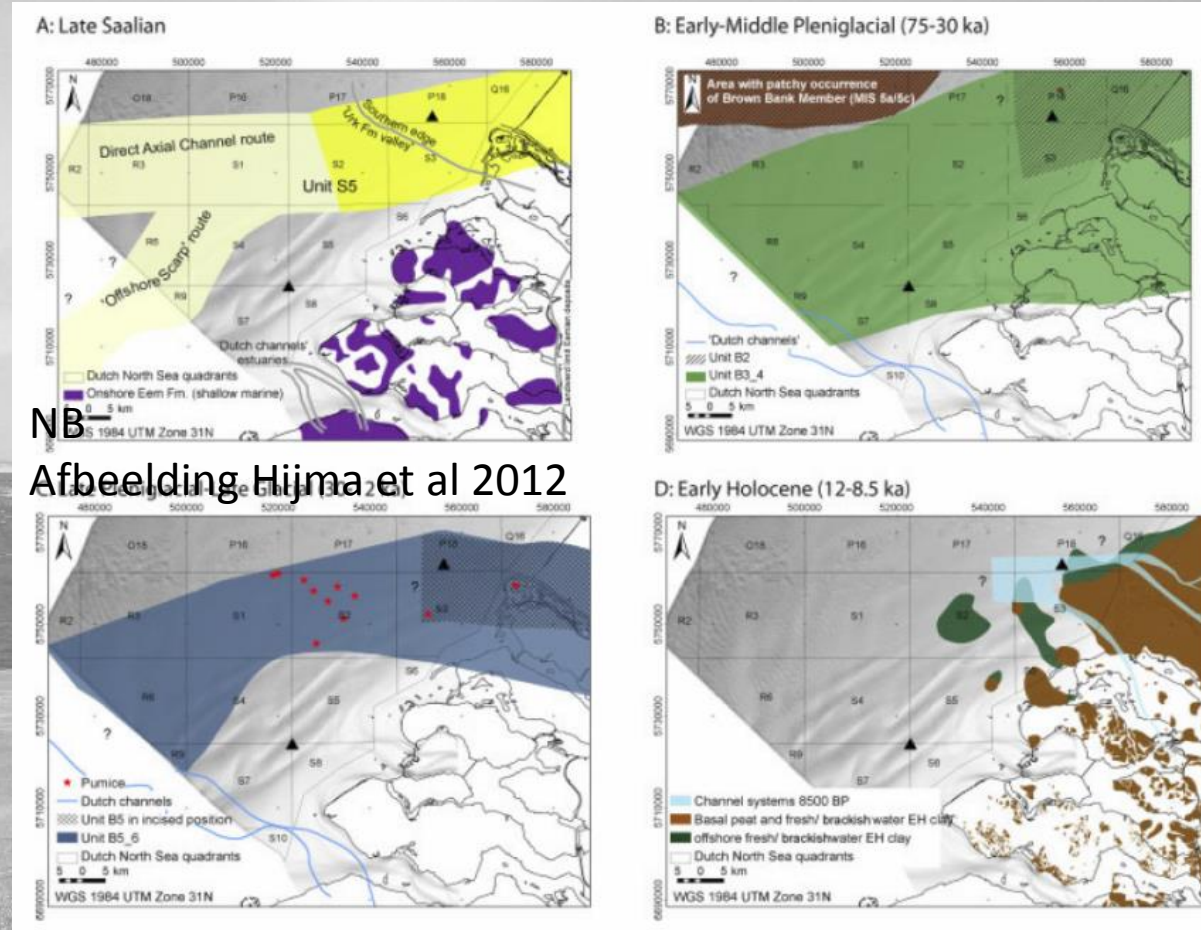
Rivers and structural geomorphology

- Evident from deposits, geomorphology
- Inferred continuations / delta diversions
- cuestas, major faults, basin hinge line

- Period 60-30.000 jaar geleden
- Paleolithische bewoning mogelijk in stroomgebied van Rijn Maas
- Waarschijnlijk op de zuidelijke oevers nabij actieve geulen
- Stroomgebied van Rijn Maas was “oase” in een verder droog en koud landschap
- Periode van Krijn

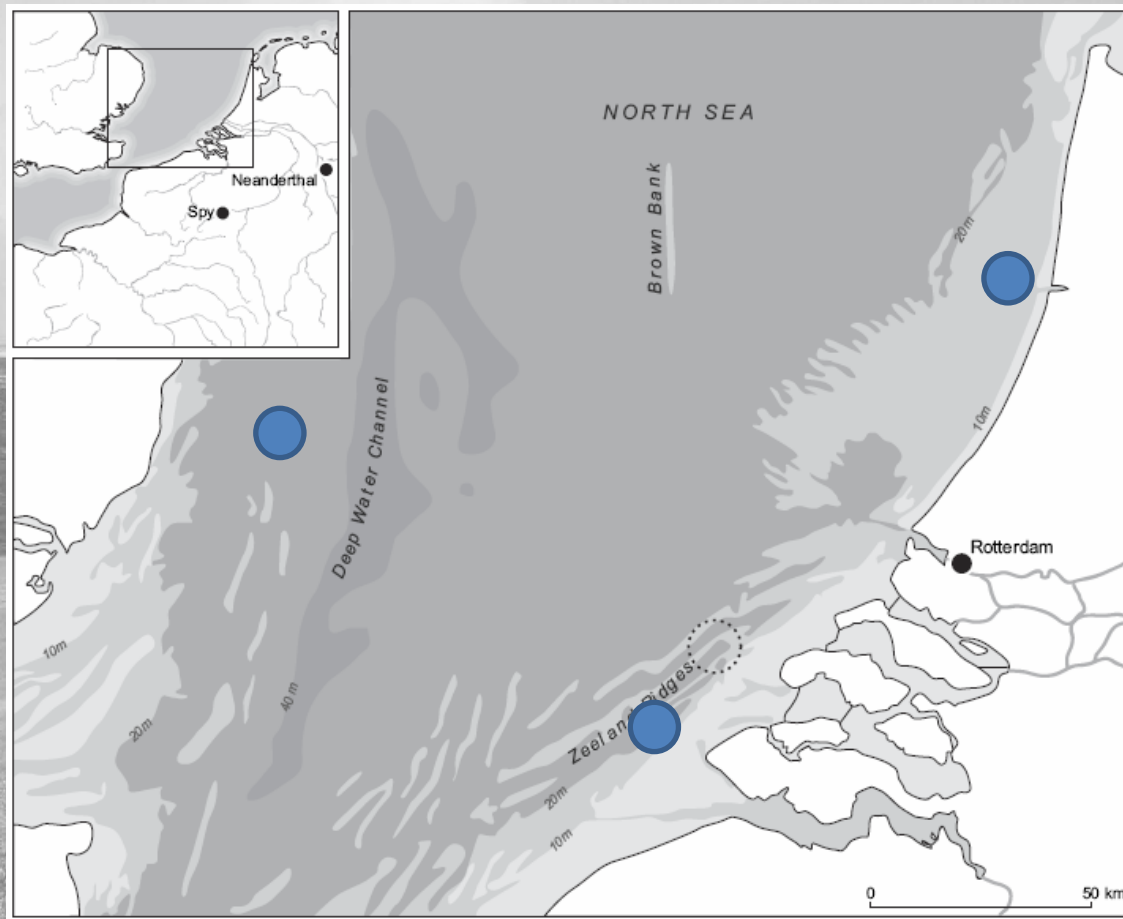

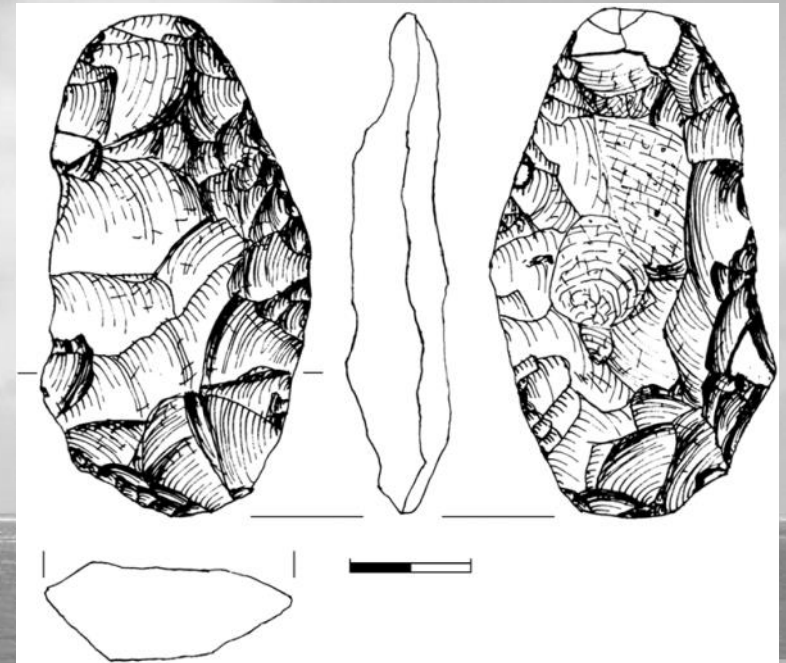
- Na 30.000 verplaatst stroomgebied naar het noorden, gevolg relatief weinig erosie van de bodem voor kust Zeeland en Vlaanderen?
- Dus fossielen en artefacten liggen dus min of meer in situ
- Daarna afdekking met dekzand en veen

NB
Afbeelding Hijma et al 2012

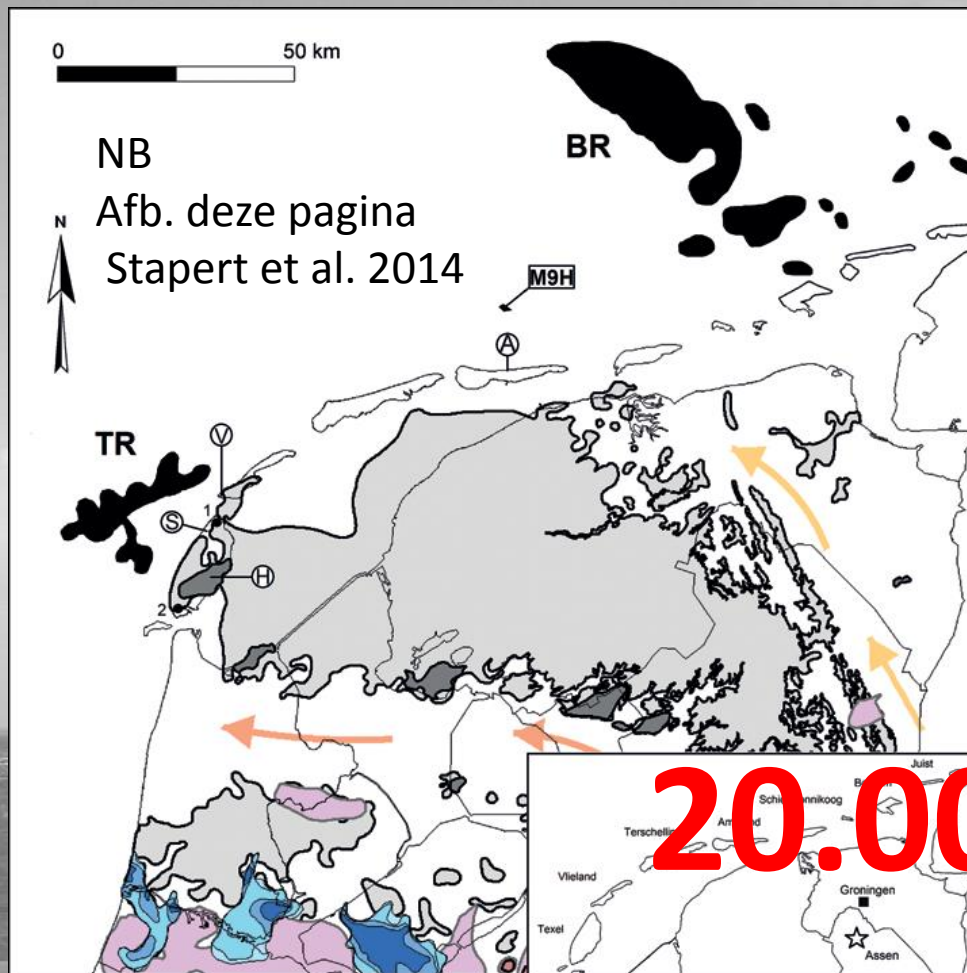
Paleolithicum

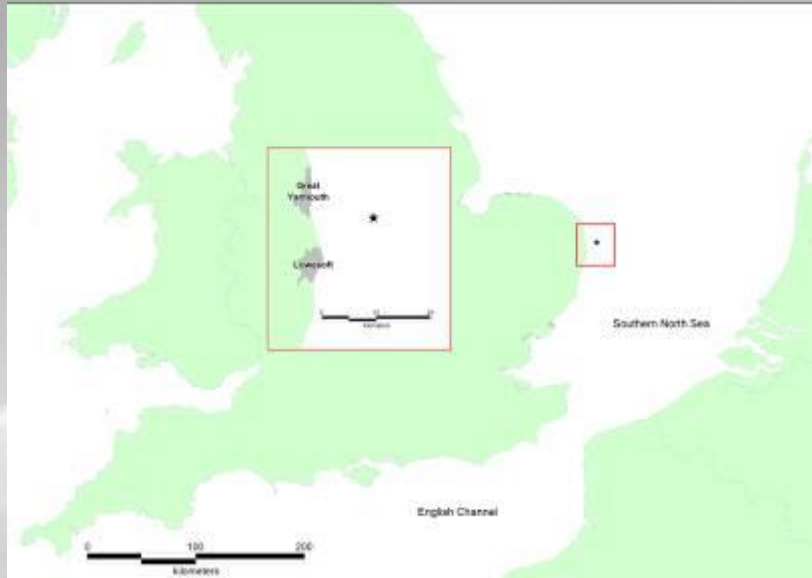

NB

Afb. Stapert et al. 2014

NB
Afbeelding RMO

NB
Afbeelding RMO

Minister
Plasterk

Neanderthaler

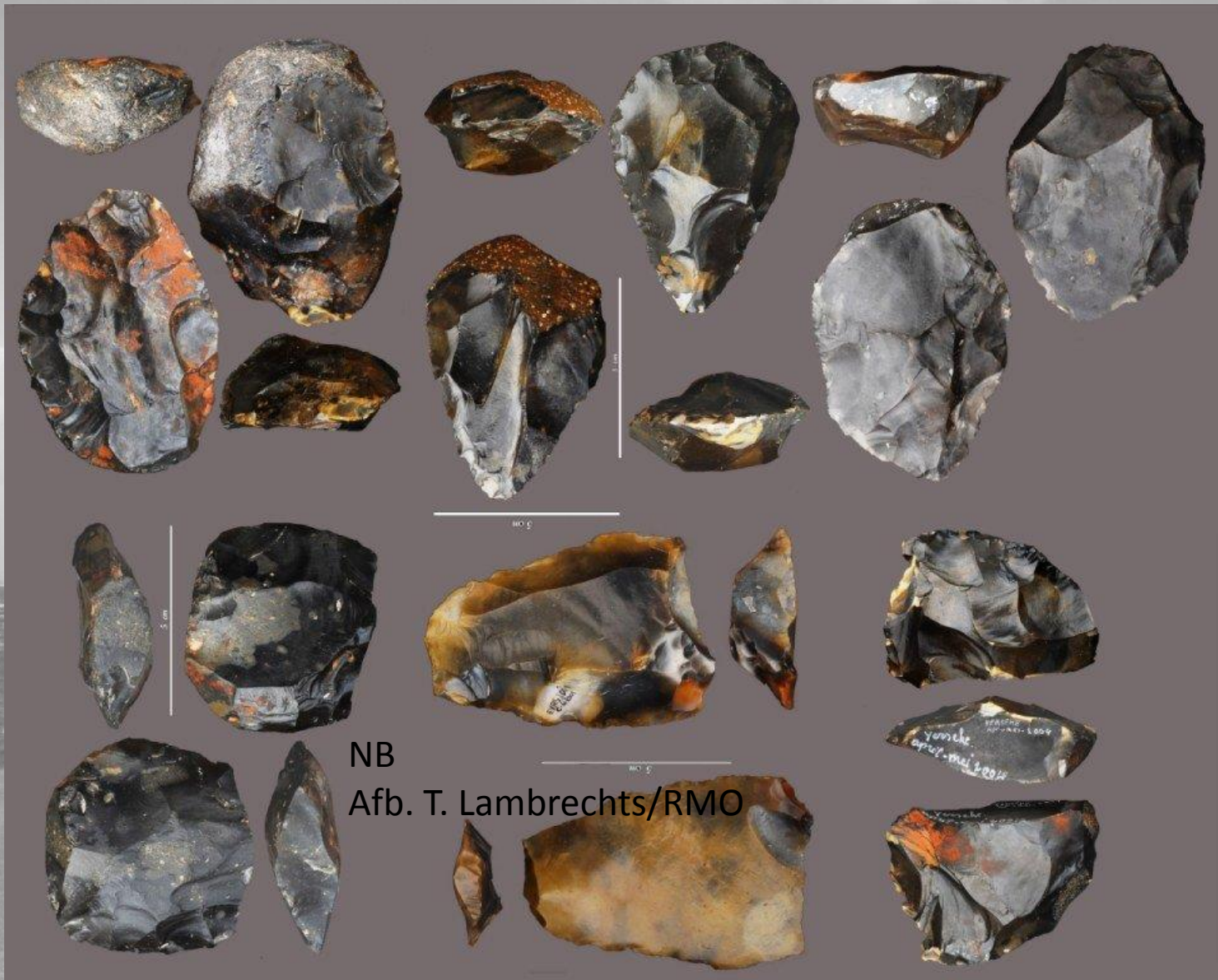
NB
Afbeelding RMO

Onderdeel van de Laat-Pleistocene
mammoetsteppe

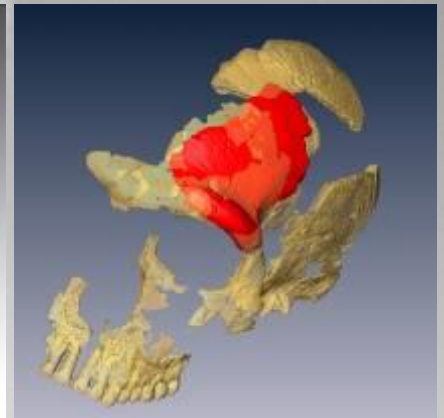
Tussen 90.000 en 35.000 BP

NB
Afb. T. Lambrechts/RMO

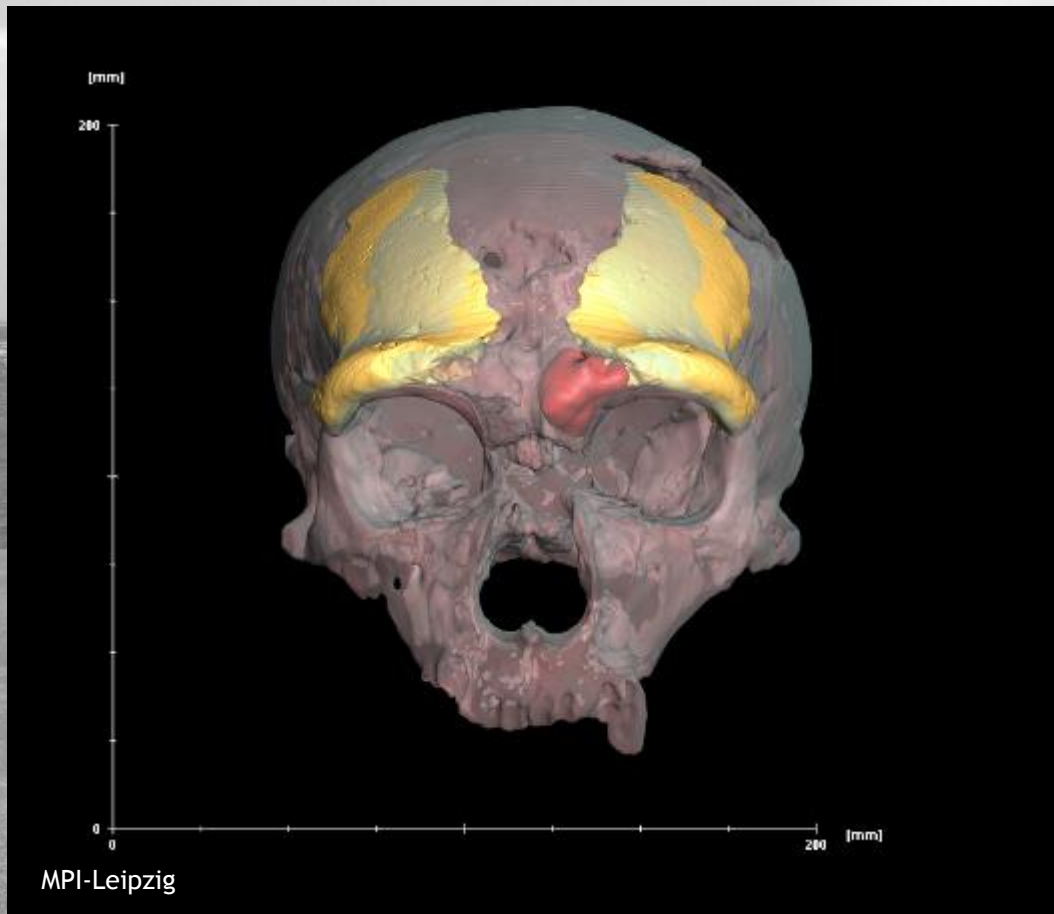
Collectie Lambrechts in RMO

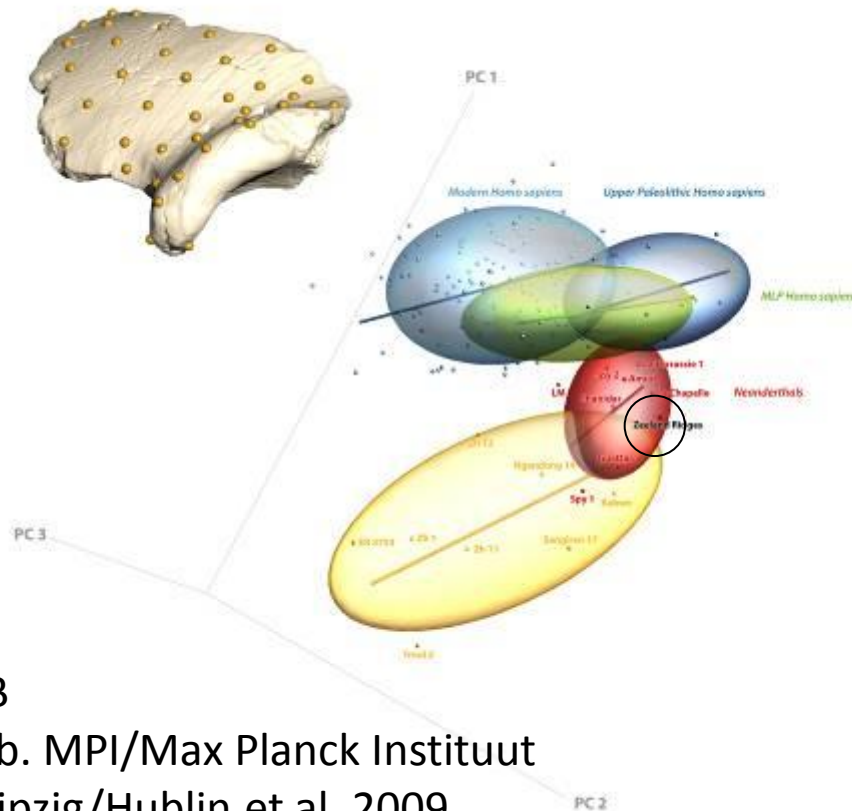
Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology

NB

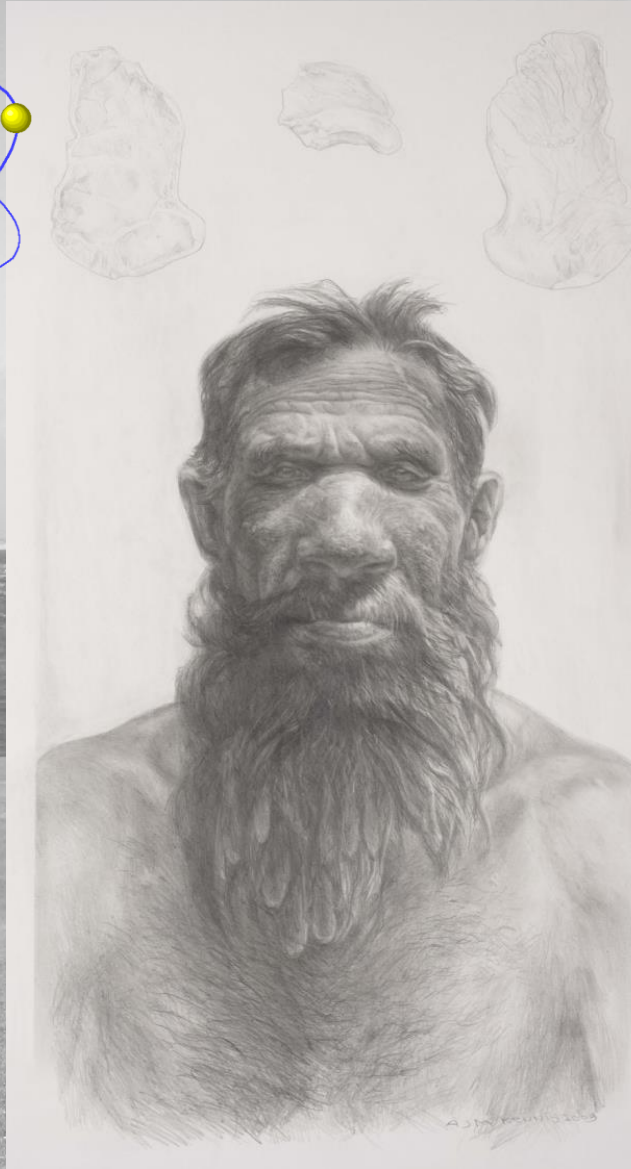
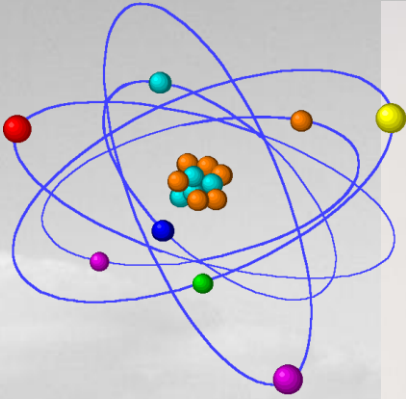
Afb. MPI/Max Planck Instituut
Leipzig/Hublin et al. 2009

NB
Afb. MPI/Max Planck Instituut
Leipzig/Hublin et al. 2009

Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology

Een onderhuidse cyste

De Morgen stand der dingen - Eerste Nederlandse Neanderthaler had een tumor (891320) - Windows Internet Explorer

http://www.demorgen.be/dyn/nr1794/stand-der-dingen/articleDetail/891320(2009)06/15/Eerste+Nederlandse+Neanderthaler+had+een+tumor.d.html

Google eerste nederlandse neanderthaler had tumor Search Share Snelvri Check Translate AutoFill eerste nederlandse Sign In

De Morgen stand der dingen - Eerste Nederlandse Ne...

This page is in Dutch. Translate it using Google Toolbar? [Learn more](#) Translate Turn off Dutch translation

speel mee & WIN >> DeMorgen.be

dinsdag 2 februari 2010 17:12:29 abonneren | online krant | telex

DeMorgen U 20443? 20443

brussel 17°
weer voor 10 dagen

NIEUWS DE GEDACHTEN FINANCIËLE MORGEN SPORT BIS VIDEO MAGAZINE WEER **STAND DER DINGEN**

dmstand der dingen

Eerste Nederlandse Neanderthaler had een tumor

Voor het eerst is in Nederland een fossiel van een Neanderthaler ontdekt. Het meer dan 40.000 jaar oude stukje schedel van een jonge man is gevonden langs de Zeeuwse kust en is afkomstig van de Noordzeebodem.

De vondst werd vandaag gepresenteerd door wetenschapsminister Ronald Plasterk in het Rijksmuseum van Oudheden (RMO) in Leiden. In het door een amateurpaleontoloog gevonden botfragment zit een kleine holte, veroorzaakt door een goedaardige tumor.

Vlaanderen

Lees ook

- ▶ Eerste Nederlandse Neanderthaler had een tumor
- ▶ Kangoeroe gruwelijk mishandeld in Australië
- ▶ Politie pakt seriële kattenmoordenaar op
- ▶ Hond adopteert baby.nl

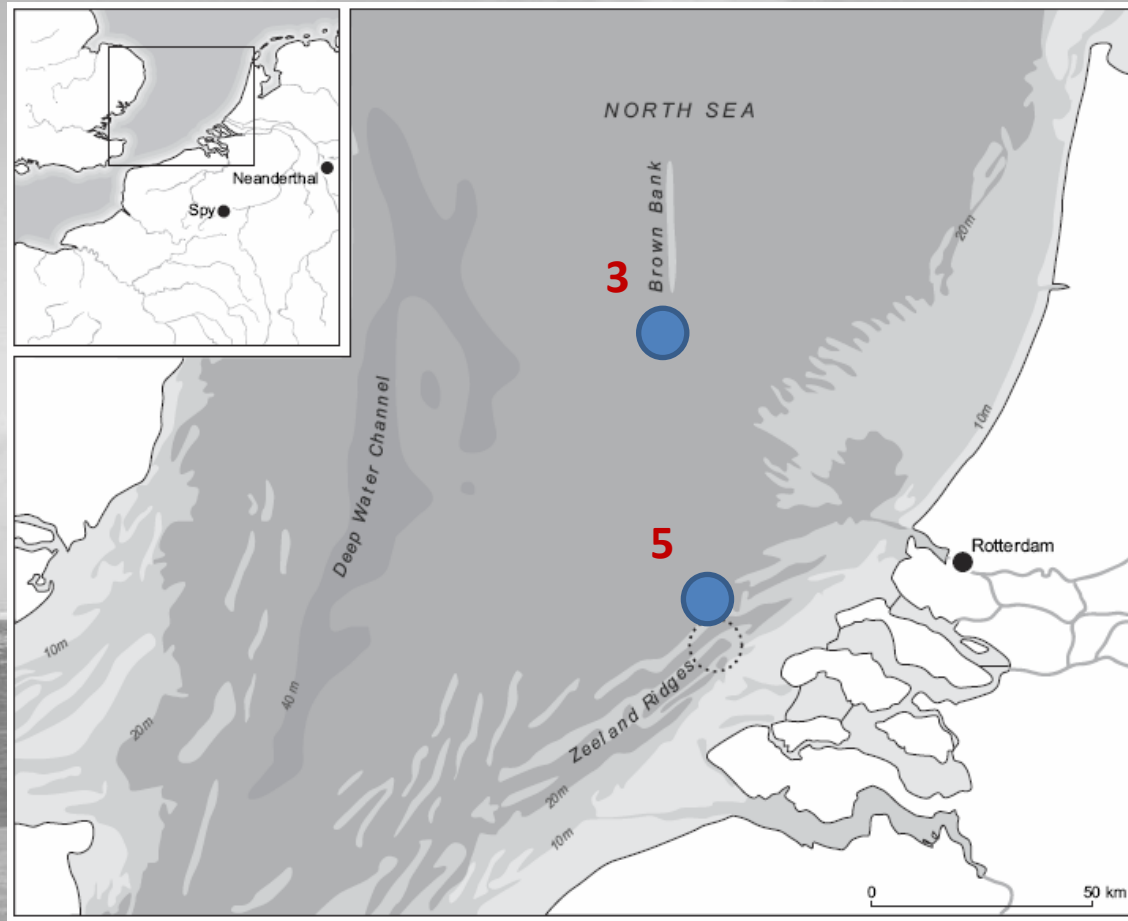
Alles over

- ▶ Archeologie
- ▶ Bizar
- ▶ Nederland

ELKE ZATERDAG BIJ DE MORGEN
meer weten >>>

WIN Apple iPad
WERELD-PRIMEUR

Laat Paleolithicum

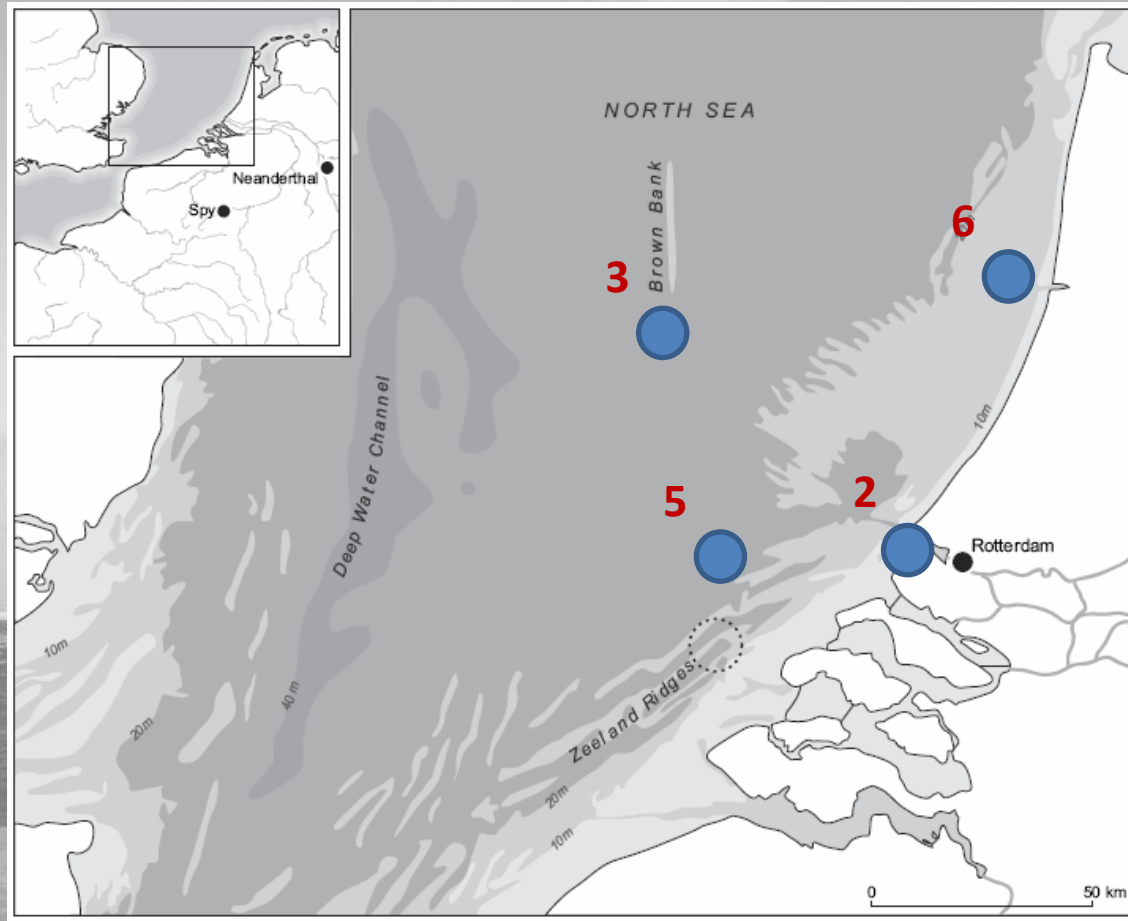

NB

Afb. RMO/Glimmerveen

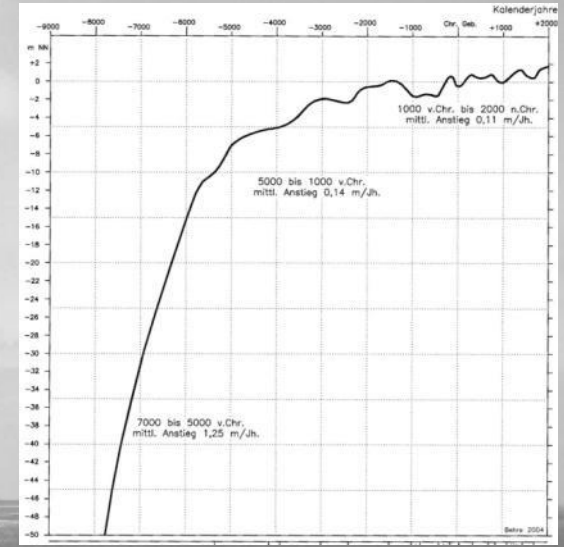

Mesolithicum

NB

Afbeeldingen Onder Onze Voeten Verhart/Van Ginkel

(source: Behre)

- Sea-level rise (source: Van Ginkel/Verhart 2010)

- 50 jaar toevalsvondsten
 - Bruine Bank
 - Europoort/Maasvlakte
 - stranden
- Toename van vondsten en interessante contrasten
- Probleem van afwezigheid van informatieve context
- Beperkte informatie upland, maar ook afwijkend

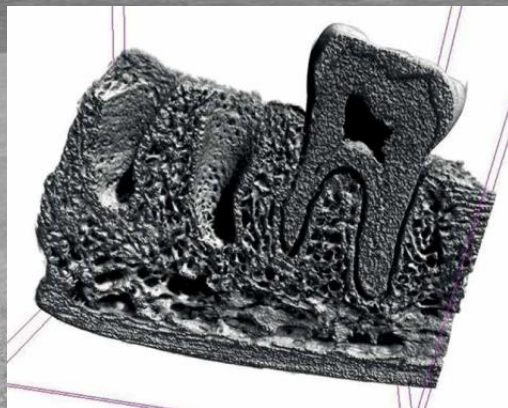

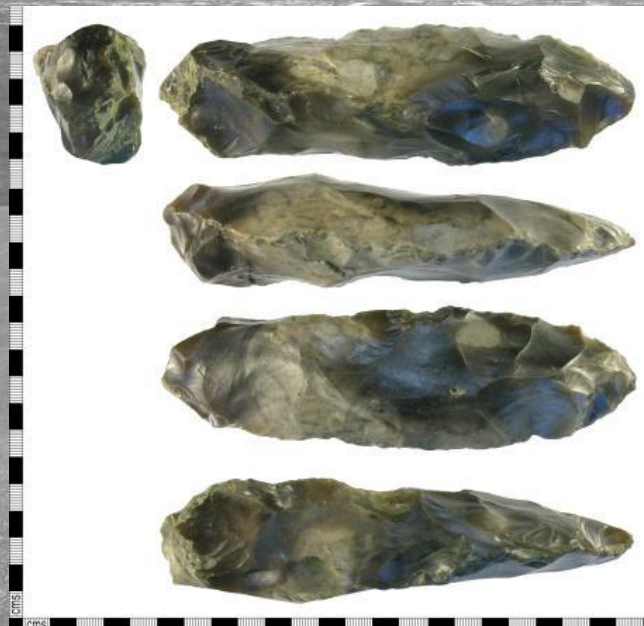
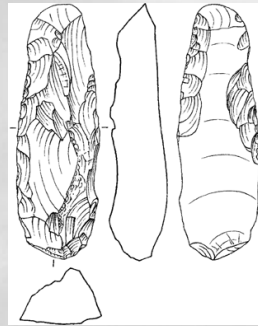
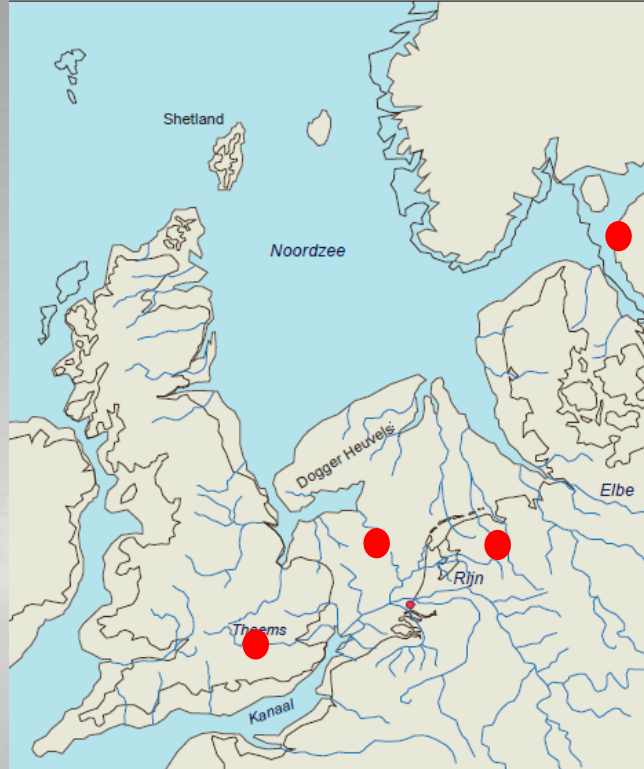
NB

Afb. deze pagina RMO

NB
Afb. BOOR/Havenbedrijf /RCE
en Universiteit Leiden

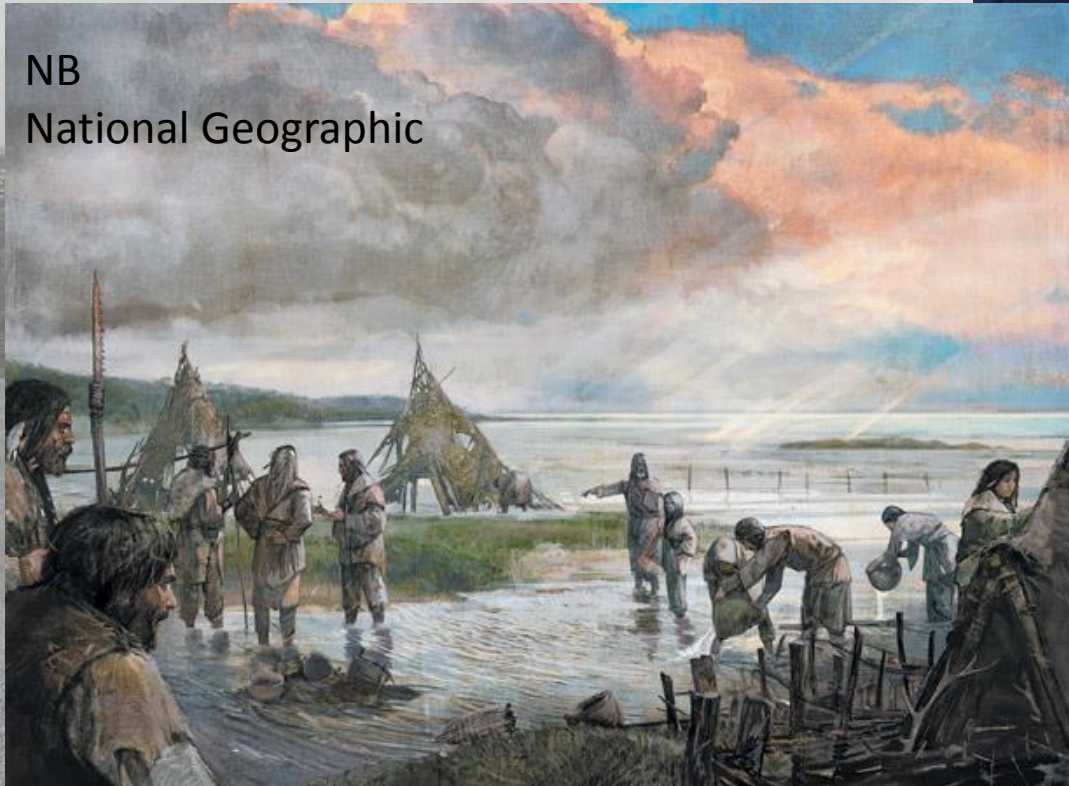

NB
Afb. RMO

NB
National Geographic

area that now forms the southern North Sea was dry
labeled by Mesolithic hunter-gatherers. By 5,500 BC the
land beneath the sea as a consequence of rising sea
level. The North Sea Palaeolandscapes Project, funded by
sustainability funds, has mapped 20,000 km² of this
ancient landscape. The results
partly cover one of the largest and best preserved
in Europe. In mapping this exceptional landscape the
provide an insight into the historic impact of the last
ice age on the landscape and to assess the
loss of European land that occurred as a
change.

Mapping Doggerland

The Mesolithic Landscapes of the Southern North Sea

Edited by

Vincent Gaffney, Kenneth Thomson and Simon Fitch

Feature

Coastline
Smaller Fluvial System
Salt Dome Forming
Regional High
Fault Zone

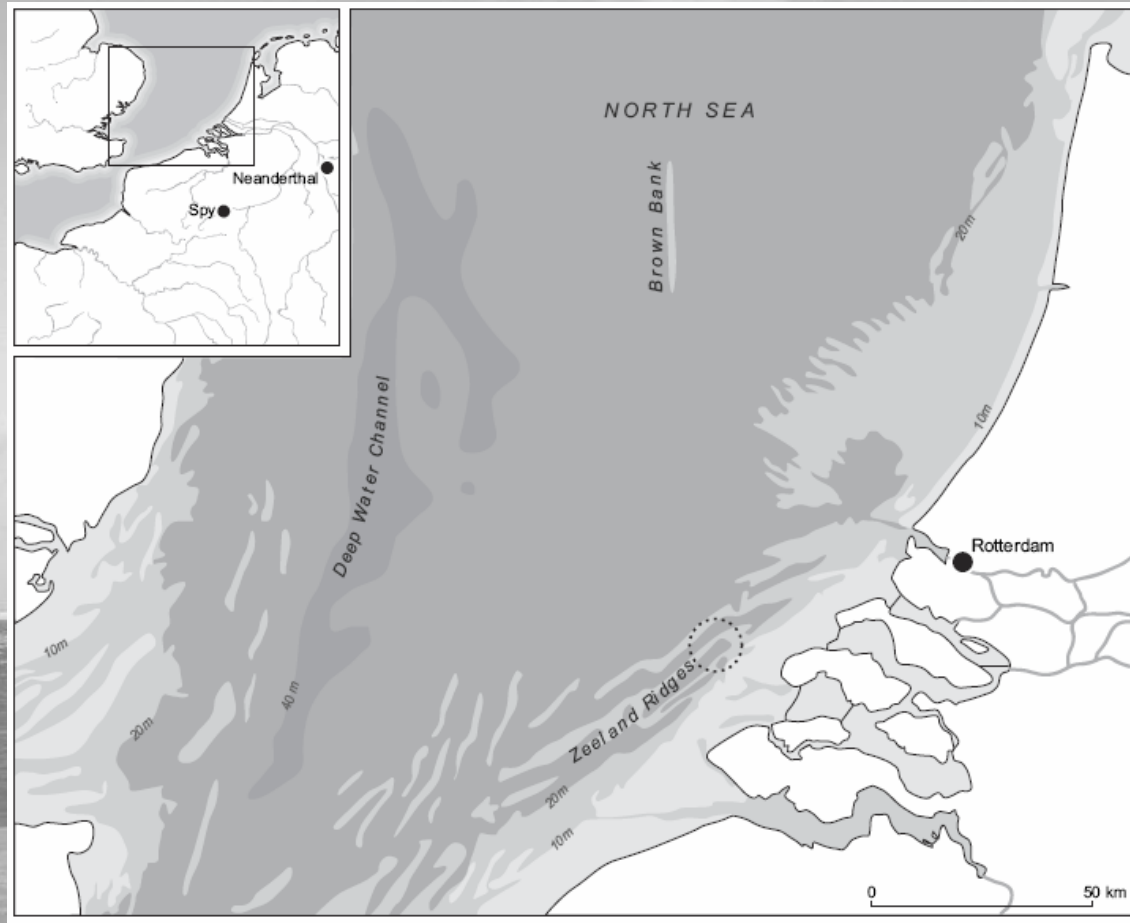

Neolithicum

NB
Afb. RMO

Later(e Prehistorie)

NB
Afb. RMO

Waarom van belang/Kansen voor toekomstig onderzoek

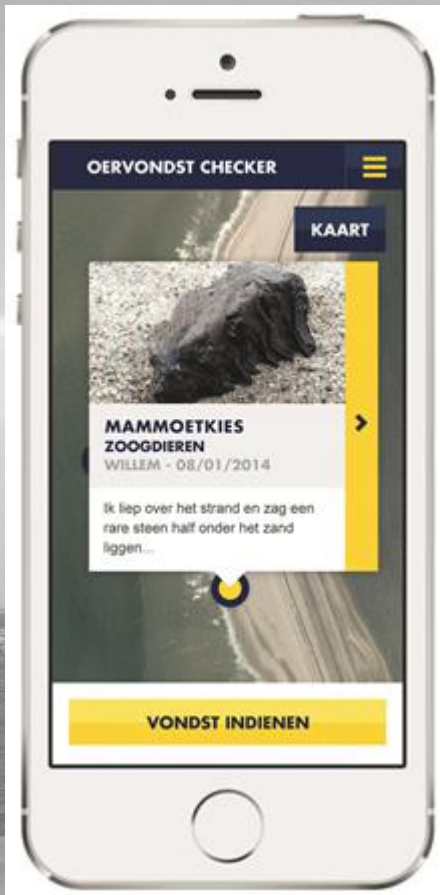
- relatie tussen korte-termijn landschapsgebruik door vroege mensachtigen en lange-termijn landschapsdynamiek.
- archeologie van een vaak lage resolutie door middel van een geo-archeologische aanpak opgespoord kan worden
- Dat de combinatie van paleo-ecologisch onderzoek en archeologische sampling waardevolle combinaties oplevert.
- In de toekomst hebben we behoefte aan:

-Betere inventarisatie van vondsten

-Opzetten gespecialiseerd onderzoek (isotopen/DNA)

-Contextgegevens voor vindplaatsen op hogere resolutie

-Specifieke sampling/opgraving van “gepinpointe” locatie zoals De Stekels

Save the date! 5 and 6 March 2015

Under water landscapes, archaeology and palaeontology in the drowned Rhine-Meuse delta, Maasvlakte 2, Rotterdam.

Dank voor uw aandacht